

Ülevaade Kagu-Eesti koolide vastustest projekti “Maale õppima” raames koostatud küsitlusele aktiivõppe meetodite, sh õuesõppe kasutamisest koolis

Küsitluse koostas, viis läbi ja analüüsis MTÜ Koolitus- ja Nõustamiskeskus HARED 2007. aasta veebruaris-märtsis. Küsitlusega sooviti välja selgitada, kuidas on Kagu-Eesti koolides lisaks traditsioonilistele õpimeetoditele kasutusel aktiivõppe meetodid, sh õuesõppe ning kuidas suhtuvad õpetajad õuesõppesse.

Küsitlus koostati ning sellele sai vastata internetikeskkonnas Survette. Küsimustik saadeti koolijuhile adresseeritult 15 Kagu-Eesti kooli üldmeiliaadressile palvega, et loodusainete õpetajad sellele vastaksid. Nädal pärast meili saatmist saadeti meeldetuletus neile koolidele, kes veel polnud küsimustikku täitnud. Küsitlusele vastati kaheksast koolist, st 53% sihtgrupist. Mitmes koolis vastas enam kui üks õpetaja, kokku laekusid 18 õpetaja vastused.

Vastanud koolid ja vastanute arv	
Võru Kreutzwaldi Gümnaasium	1
Põlva Ühisgümnaasium	2
Kääpa Põhikool	3
Antsla Gümnaasium	1
Lüllemäe Põhikool	2
Mikitamäe Põhikool	1
Mooste Põhikool	3
Räpina Ühisgümnaasium	5

Vastanud õpetasid järgmisi aineid:

ÕPETAN	
Loodusõpetust	12
Bioloogiat	2
Geograafiat	1
Loodusõpetust, bioloogiat ja geograafiat	2
Loodusõpetust ja geograafiat	1
Vastanud õpetajate kvalifikatsioon	
erialane pedagoogiline kõrgharidus	13
muu pedagoogiline kõrgharidus	2
erialane kõrgharidus	0

kesk-eriharidus	3
keskharidus	0
muu haridus	0

Peamiselt vastasid küsitlusele erialase pedagoogilise ettevalmistusega õpetajad, seega tunnevad nad hästi kõiki õpetamismeetodeid. Igapäevases töös valitakse meetoditest endale sobivaimad.

Suhteliselt loid reaktsioon küsitlusele vastamisel (väike küsitluses osalenud koolide arv) näitab, et koolijuhid või õpetajad ei pea seda teemat nii oluliseks, et tahaksid kaasa rääkida võimalike muudatuste kavandamisel.

Õpetajatele esitatud küsimused ja leheküljenumbrid, kus on näha vastused, on järgmised:

1. Mitu korda kasutab õpetaja kooliaasta jooksul erinevaid aktiivõppemeetodeid?	3
Kasutamise kordi aastas	3
a. Rühmatöö klassiruumis	4
b. Rühmatöö kooliõues	4
c. Õppekäik, ekskursioon	5
d. Paaristöö klassiruumis	5
e. Paaristöö kooliõues	6
f. Juhtumi analüüs	6
g. Rollimäng, draama	7
h. Teksti analüüs	7
i. Katsete läbiviimine	8
j. Vaatlused klassis	8
2. Milliseid muid meetodeid rakendatakse?	12
3. Tavapärase tundide ülesehitus:	12
4. Õpetajad arvavad, et saavutavad parimaid tulemusi	13
5. Õues tundide läbiviimise sagedus	14
6. Õppeaasta jooksul õues käsitletud teemad:	14
Kokkuvõte ja järeldused kasutatavatest aktiivõppe meetoditest	16
7. Õppekäigud ja ekskursioonid klassiti	17
8. Kavandatavad õppekäigud ja ekskursioonid klassiti	18
9. Kas õppekäikudel/ekskursioonidel käiakse ainult enda juhatatud klassiga?	18
10. Õuesõppe sihtkohad	19
11. Õpetajad peavad õuesõppe eelisteks teiste meetodite ees:	19
12. Takistused õuesõppe kasutamisele	20
13. Näited õuesõppe probleemidest ja (võimalikud) lahendusest	20
14. Õuesõppel õpitu kontrollimine ja hindamine	21
Kokkuvõte õuesõppe korraldusest, probleemidest ja lahendustest	21
15. Õpilaste suhtumine õuesõppesse	22
16. Õpetajate suhtumine õuesõppesse	23
17. Koostööpartnerid laste loodushariduse kujundamisel	23

18.	Koostöö viisid.....	24
19.	Hästi on rahule jäädud järgnevate koostööpartnerite programmidega:.....	24
20.	Väljavõtted heade koostööpartnerite kirjeldustest:.....	24
21.	Soov minna tallu või ettevõttesse õppekursioonile.....	26
22.	Seisukohti põhjendati järgnevalt :	26
23.	Loodusteemaliste programmide läbiviijate tellimine.....	27
24.	Loodusteemalistest programmidest osavõtmine.	27
25.	Õuesõpet kui meetodit, hinnatakse:.....	28
26.	Loodusteemaliste programmide ettevalmistamisel soovib osaleda:.....	28
27.	Õppekäikude ja ekskursioonide sõidukulused rahastavad:	29
28.	Õppekäikude ja ekskursioonide tasulisi programme rahastavad:	29
29.	Õpilaste huvi loodusteemade vastu hinnatakse:	30
30.	Veel lisati, et:.....	30
	Kokkuvõte.....	31

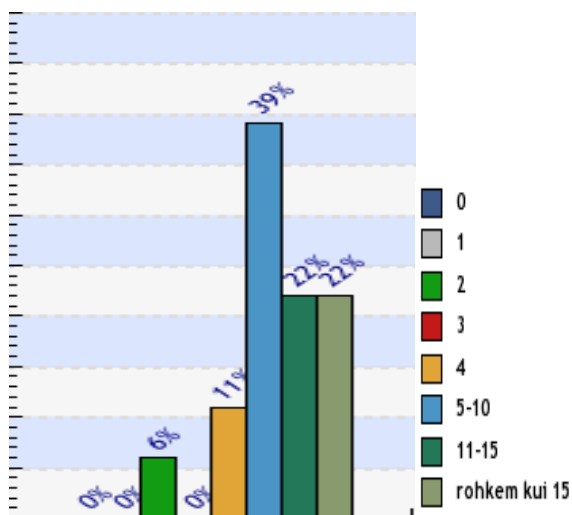
Järgnevalt anname vastustest ülevaate küsimuste kaupa.

1. Mitu korda kasutab õpetaja kooliaasta jooksul erinevaid aktiivõppemeetodeid?

Kokkuvõtvalt on andmed esitatud tabelis, iga meetodi kasutamise kohta eraldi on kommentaarid allpool.

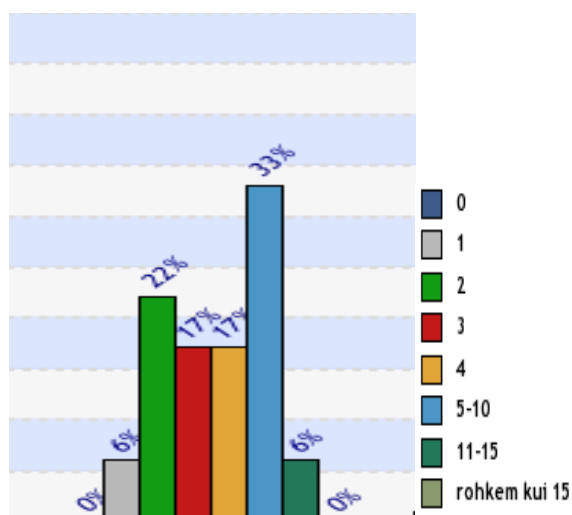
Meetod	Kasutamise kordi aastas							
	0	1	2	3	4	5-10	11-15	rohkem kui 15
Rühmatöö klassiruumis	0	0	1	0	2	7	4	4
Rühmatöö kooliõues	0	1	4	3	3	6	1	0
Õppekäik, ekskursioon	1	2	2	0	6	7	0	0
Paaristöö klassiruumis	0	0	0	1	0	7	2	8
Paaristöö kooliõues	1	1	5	2	1	8	0	0
Juhtumi analüüs	1	2	2	0	2	8	1	2
Rollimäng, draama	4	2	1	2	2	3	1	2
Teksti analüüs	0	0	1	0	0	2	4	11
Katsete läbiviimine	1	0	0	0	2	6	3	6
Vaatlused klassis	0	0	0	0	3	2	2	10
Vaatlused õues	0	2	1	0	3	10	0	2
Arutelu	0	0	0	0	0	1	2	15
Väitlus	1	0	4	3	2	3	1	2
Õpilase jutustus	1	0	1	1	0	2	1	12

a. Rühmatöö klassiruumis

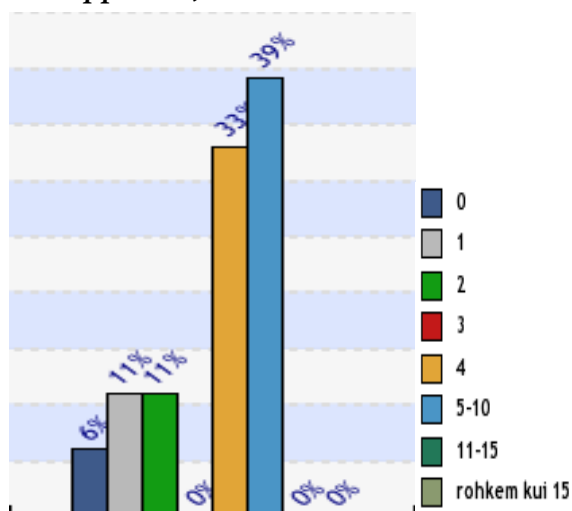
Rühmatöö klassiruumis on üsna levinud, kuid siiski mitte igapäevane töövõte. Peaaegu pooled vastanuteist kasutavad rühmatööd klassiruumis rohkem kui kümnel korral aastas, st mitu korda veerandi jooksul. Klassiruumisest aktiivõpet kasutab 39% õpetajatest 5-10 korda aastas, 22% rohkem kui 11 korda aastas samapaljud rohkem kui 15 korda aastas. Ainult 11% õpetajatest vastas, et kasutavad klassiruumisest rühmatööd neli korda aastas, ning 6% kasutab kahel korral.

b. Rühmatöö kooliõues

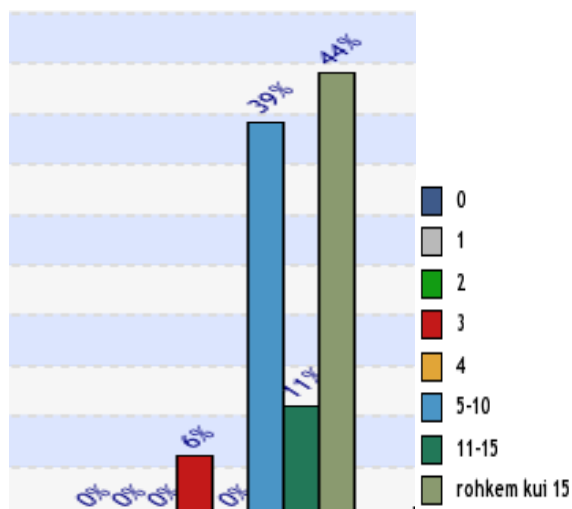
Kooliõues käiakse harvemini õpilastega rühmatööd tegemas, kuid siiski käib kolmandik õpetajatest (33%) aasta jooksul 5-10 korda kooliõues rühmatööd tegemas. Arvestades meie koolide suhteliselt jäika koolikorraldust ning halbade ilmade osakaalu, on see küllaltki kõrge näitaja.

c. Õppekäik, ekskursioon

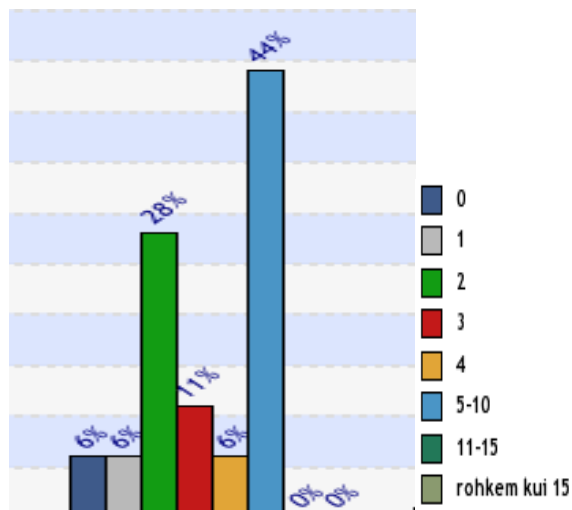
Õppekäikudel käiakse valdavalt 4-10 korda aastas, nagu vastas 72% õpetajatest, kellest 39% käib 5-10 korda oma õpilastega õppekäigul või ekskursioonil, ning 33% ainult 4 korda. Veel vastati võrdselt (11% õpetajatest), et käiakse 1 või 2 korda aastas õppekäigul või ekskursioonil. Samas 6% vastas, et ei kasuta seda meetodit.

d. Paaristöö klassiruumis

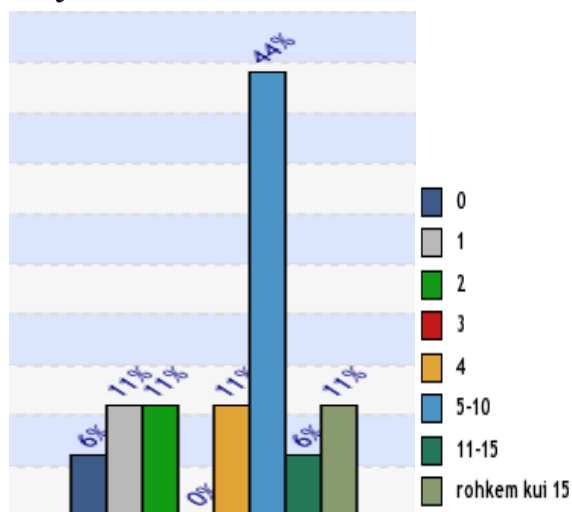
Ühe enimkasutatava õppemeetodina mainiti klassiruumisest paaristööd. See on ka üsna loogiline, sest traditsioonilise klassiruumi paigutuse kohaselt istutakse klassis kahekaupa laua taga ning suuremate rühmade töö nõuab mööbli ümberpaigutamist. Pisut alla poole (44%) vastanutest kasutab antud meetodit rohkem kui 15. korral aastas. 11% kasutab 11-15 korda, ning 39% rakendab sellist paaristöö meetodit 5-10 korral õppeaasta jooksul. Siiski on ka neid õpetajaid, kes kasutavad paaristööd harva - 6% vastanutest kasutab paaristööd 3 korda aastas.

e. Paaristöö kooliõues

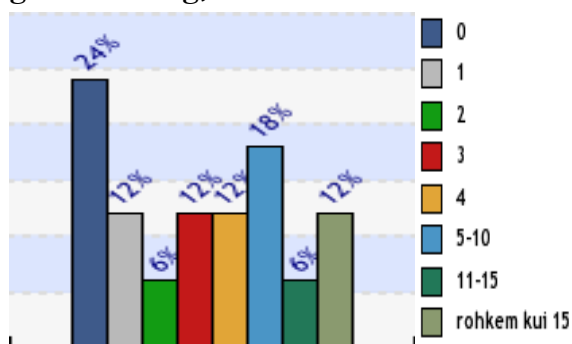
Kooliõues läbiviidavat paaristööd kasutatakse mõnevõrra vähem. Kõige rohkem kasutatakse seda meetodit 5-10 korda aastas ning sedagi ainult 44% õpetajate puhul. 28% õpetajatest kasutab kooliõue paaristööd kahel korral aastas, ning 11% kolmel. Üks, ja samuti neli korda kasutab 6% õpetajatest, ning sama paljud ei kasuta seda meetodit üldse.

f. Juhtumi analüüs

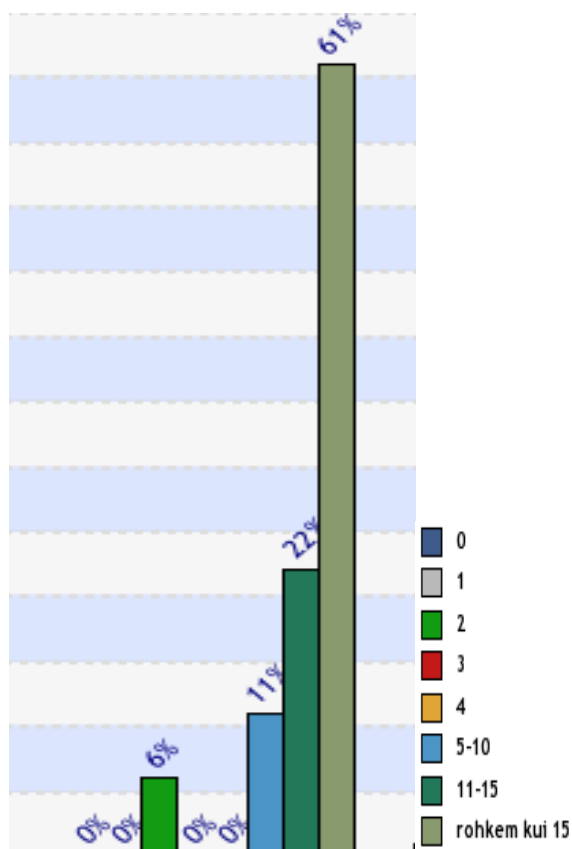
Juhtumi analüüsi kasutab kõige suurem hulk õpetajatest (44%) 5-10 korda aastas. 11% õpetajatest vastas, et kasutavad seda meetodit ühe korra ning võrdväärne hulk kasutab ka kaks või neli korda aastas. Rohkem kui 15 korda aastas kasutab vastavalt 11% õpetajatest. 6% õpetajatest rakendab juhtumi analüüsi meetodit 11-15 korda aastas, sama paljud ei tee seda kunagi.

g. Rollimäng, draama

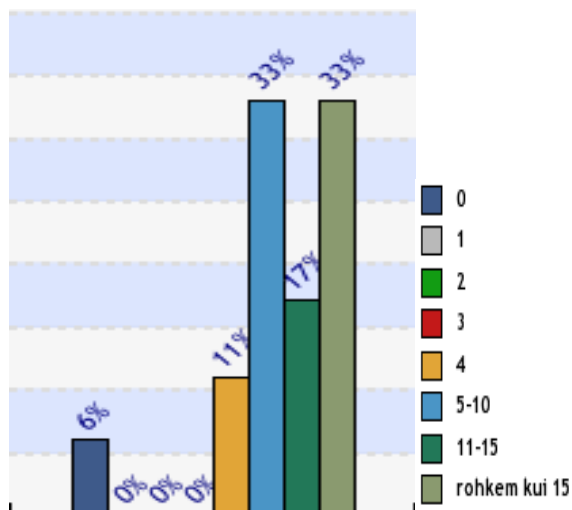
Rollimängudesse ja draamasse kui õppemeetodisse suhtuvad õpetajad väga erinevalt. Kuigi peaaegu veerand õpetajatest ei kasuta seda meetodit kunagi, siis ligi viiendik kasutab rollimänge ning draamat 5-10 korda aastas, 6% 11-15 korda ning 12% koguni rohkem kui 15 korda kooliaasta vältel. Ülejäänud 42% kasutab vastavat meetodit 1-4 korda aastas.

h. Teksti analüüs

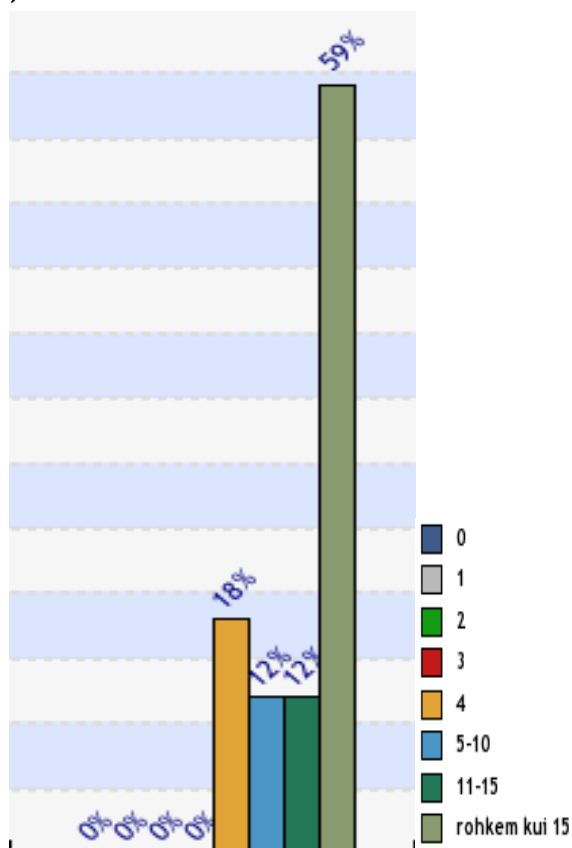
Teksti analüüs on väga levinud õppemeetod, sest seda kasutab 61% õpetajatest enam kui 15 korral õppeaasta jooksul. Veel 22% õpetajatest rakendab antud meetodit 11-15 korral ning 11% 5-10 korral aastas. Ainult 6% vastas, et kasutavad seda ainult kahel korral.

i. Katsete läbiviimine

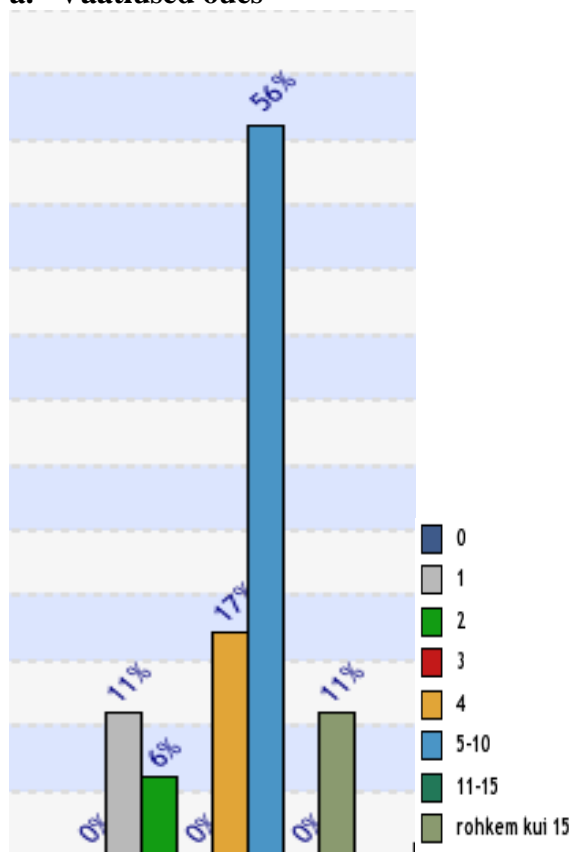
Õpetajad kasutavad tihti oma tundides katseid. 1/3 vastanutest väitis, et kasutavad katseid rohkem kui 15 korda aastas. 17% kasutab seda meetodit 11-15 korda ning veel kolmandik rakendab katsete läbiviimist 5-10 korral õppeaasta vältel. 11% kasutab seda meetodit neljal korral, ning ainult 6% mitte kunagi aasta jooksul.

j. Vaatlused klassis

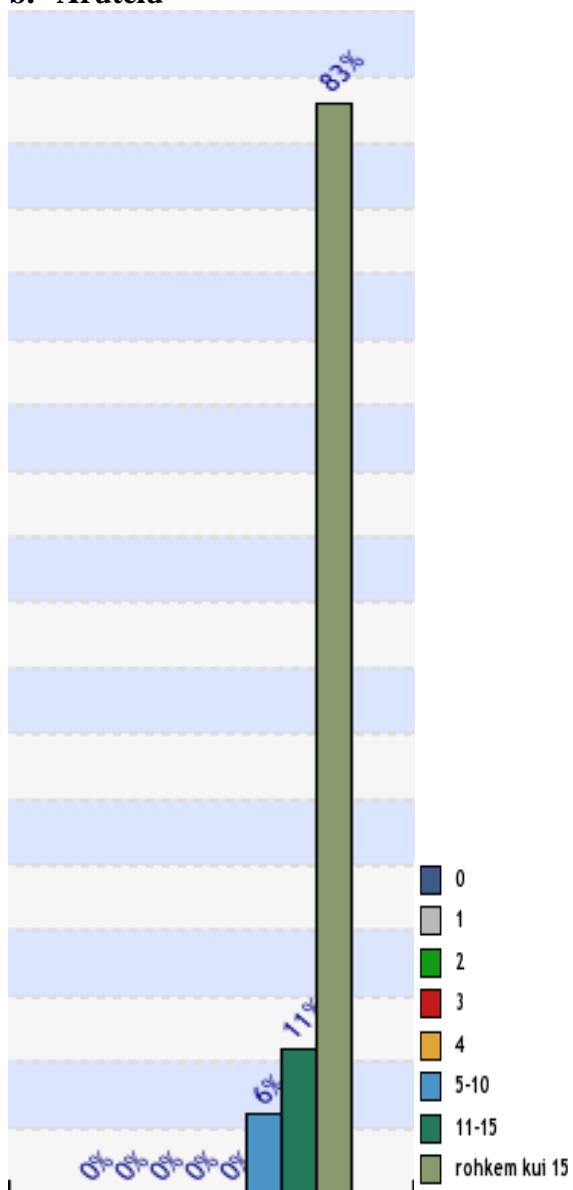
Õpetajad viivad klassis üsna tihti vaatlusi läbi. Peaaegu 2/3 kasutab neid rohkem kui 15 korda aasta jooksul 12% kasutab 11-15 korda, ning sama paljud 5-10 korda aastas. 18% õpetajatest kasutab seda meetodit 4 korda aastas.

a. Vaatlused õues

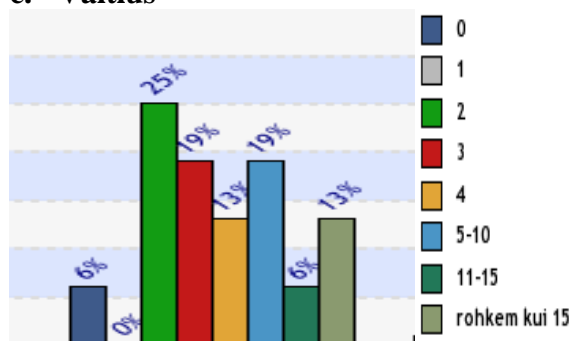
Õues teevad õpetajad oma õpilastega vaatlusi harvemini kui klassiruumis. Kuigi 11% õpetajatest kasutab seda meetodit rohkem kui 15 korda aastas, enamus õpetajatest käib õpilastega õues 5-10 korda aasta jooksul. 17% õpetajatest ainult 4 korda ning 6% ja 11% vastavalt kaks korda või ainult korra.

b. Arutelu

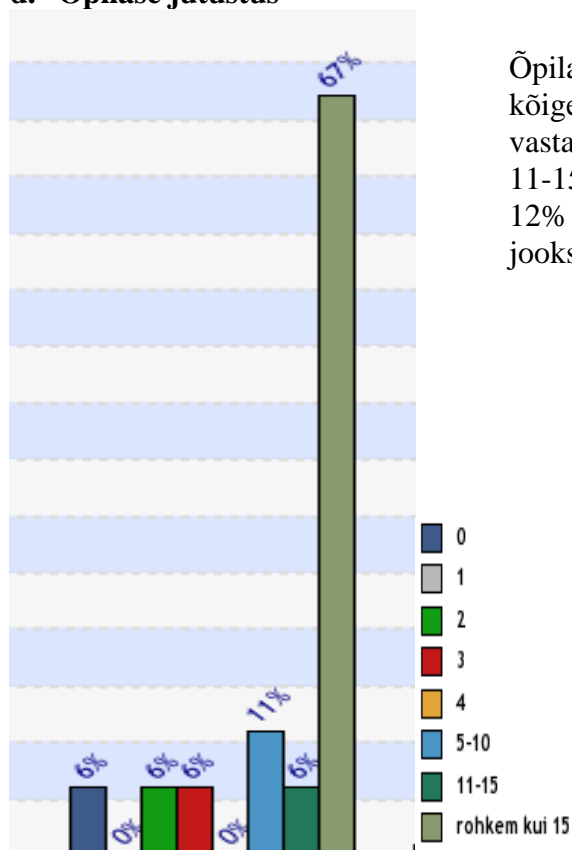
Arutelu kui õppemeetod on kõige laialdasemalt kasutatav õppemeetod, mida 83% õpetajatest rakendab rohkem kui 15 korda aastas. Ülejäänud 17% kasutavad arutelu oma tundides 5-15 korda aastas.

c. Väitlus

Nagu rollimängude ning draama puhul, suhtuvad õpetajad ka väitluse kasutamisse erinevalt. Kuigi ainult 6% õpetajatest ei kasuta seda meetodit üldse, ainult 13% kasutab väitlemist oma tundides rohkem kui 15 korda aastas. 11-15 korda rakendatakse väitlust ainult 6% õpetajate tundidest ja 19% õpetajaid kasutab väitlust 5-10 korda aastas. Enamus õpetajatest kasutab väitlust 2-4 korda aastas.

d. Õpilase jutustus

Õpilaste jutustama panemist kasutavad õpetajad teiseks kõige sagedamini, tervelt 67% õpetajatest rakendab vastavat meetodit rohkem kui 15 korda aastas. 6% veel 11-15 korda aastas ning 11% 5-10 korral aasta jooksul. 12% õpetajatest kasutab seda meetodit 2-3 korda aasta jooksul ning ainult 6% ei kasuta seda kunagi.

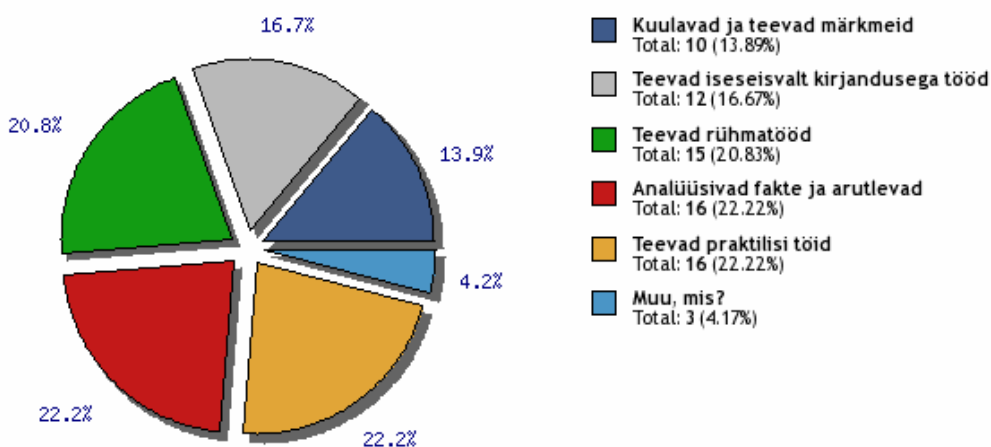
2. Milliseid muid meetodeid rakendatakse?

Kokkuvõte põhineb õpetajate poolt vabas vormis täiendavalt antud vastustel. Vaid uurimistöid oli nimetatud kolmel korral, referaate ja projekte kahel korral, ülejäänud vastused esinesid üks kord.

- uurimused, sh uurimistöo ette antud teemal valikuvõimalusega, selleks: info otsimine internetist, koduste ja tuttavate küsitlus, millegi või kellegi jälgimine jne -3
- projektide koostamine -2
- materjali otsimine internetist, referaadi koostamine 2
- ristsõnade lahendamine
- ristsõnade koostamine
- küsimuste moodustamine ja esitamine
- küsimustele vastamine
- mõistetabeli, mõistekaardi koostamine
- sarnasuste ja erinevuste leidmine
- süstematiseerimine
- õpimappide koostamine
- võrdlevad joonised
- diskussioon
- ajurünnak
- ümarlaua meetod.

3. Tavapärase tundide ülesehitus:

Minu tavapärares tundides õpilased

Õpetajad vastasid, et peaaegu võrdselt teevad õpilased praktilisi töid (22%), rühmatööd (21%) ning analüüsivad fakte ja arutlevad (22%). Veel teevad nad iseseisvalt

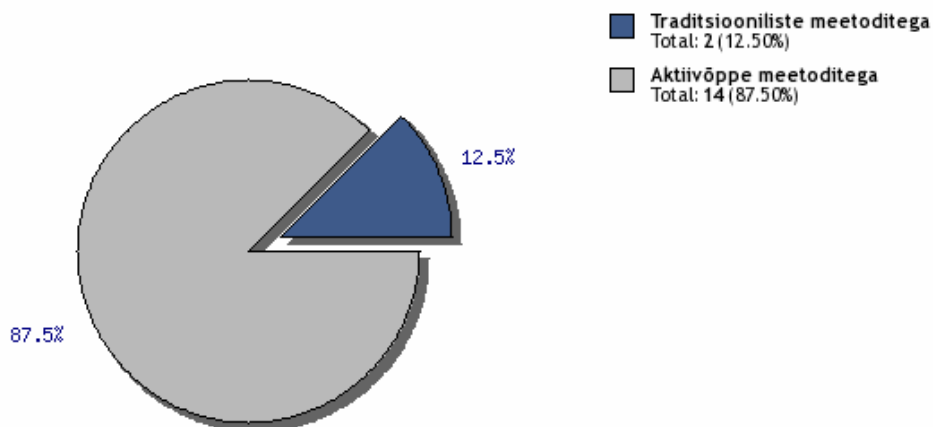
kirjandusega tööd 17% õpetajate tundidest ning 14% õpetajate tundides õpilased tavaliselt kuulavad ja teevad märkmeid.

Etteantud võimalustele oli lisatud veel järgmist:

- galerii, siksak, mõistekaart
- väitlevad, küsitlevad
- täidavad töölehti arvutis, teevad ettekandeid, vaatavad õppefilme

4. Õpetajad arvavad, et saavutavad parimaid tulemusi

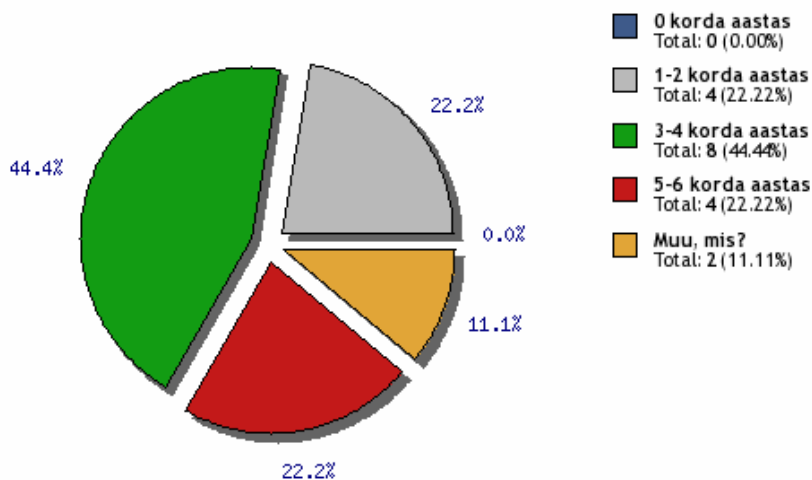
Saavutan paremaid õpitulemusi

Valdav enamus (87,5%) arvab, et paremaid tulemusi saavutab aktiivõppe meetoditega.

5. Õues tundide läbiviimise sagedus

Kui tihti viite läbi õppekavakohaseid tunde õues?

Kõige rohkem, ehk 44%, õpetajaid viib oma tunde läbi õues 3-4 korda aastas. Võrdselt (22%) õpetajatest peab tunde õues 1-2 korda, ning 5-6 korda aastas.

Üks õpetaja lisas, et teeb õues tunde 5-10 korda aastas olenevalt klassist ja ilmast.

Veel üks lisas õpetaja, et “vastavalt õppekavale tuleb tunde rohkem kui 5-6. Kuna olen klassiõpetaja, siis kasutan looduse vaatluseks ka keh. kasv tundi minekut, eesti keele vm tunni õppekäike”

6. Õppeaasta jooksul õues käsitletud teemad:

Lühendid: LÕ- loodusõpetus; B-bioloogia, G-geograafia; EK – eesti keel;

MAT – matemaatika; KEH K – kehaline kasvatus; IÕ - inimeseõpetus

Klass	Teema
1. klass	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sügis looduses (LÕ) ➤ Puuviljad ja marjad ➤ Puud ➤ Köögiviljade koristamine ➤ Jäljed lumel

Klass	Teema
2. klass	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Taimed (erinevad vaatlused, ül) (LÕ) ➤ Veekogu (tiik) (LÕ) ➤ Sügisene mets, talvine mets (kooslused) (LÕ, EK) ➤ Kiidjärve metskonna külastus (LÕ, MAT) ➤ Looduse jälgimine (LÕ, KEH.K) ➤ Puud (LÕ) ➤ Põõsad (LÕ) ➤ Viljapuud ja marjapõõsad ➤ (Vägev) mets ➤ Ilm. Õhutemperatuur ➤ Aed ➤ Soo ➤ Ohutu koolitee (IÕ) ➤ Õppekäigud puidufirmasse, raamatukokku, muuseumi (IÕ) ➤ Õppekäik vallavalitsusse (IÕ) ➤ Koduloomad (LÕ)
3. klass	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Selgroogsed (LÕ) ➤ Taimed (LÕ) ➤ Kalad – tund akvaariumi juures (LÕ)
4. klass	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Elus ja eluta loodus (LÕ) ➤ Tähistaevas (LÕ) ➤ Kivimid (LÕ) ➤ Päikesesüsteem (käisime selleks Tõraveres) ➤ Mõõtkava ➤ Ilmakaared. Toimus praktiline tunnikontroll, kus tuli komp. abiga liikuda jne ➤ Organismide mitmekesisus
5. klass	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vesi, tuule sound (LÕ) ➤ Märkimine ➤ Õhuniiskus, pilved, sademed ➤ Looduslik vesi ei ole täiesti puhas ➤ Vesi elukeskkonnana ➤ Vee puhastamine
6. klass	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Järv (LÕ) ➤ Ilmastik ➤ Asula

Klass	Teema
7. klass	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Puud ja põõsad ➤ Juure ehitus ➤ Õie ehitus ➤ Okaspuud ➤ Sademete hulga määramine ➤ Pinnavormid ➤ Liikumine, kiirus (LÕ) ➤ Plaani koostamine (G) ➤ Minu puu (B) ➤ Juurestiku tüübid (B) ➤ Varte tüübid (B) ➤ Lehtede ehitus ja mitmekesisus (B) ➤ Vili (B) ➤ Puud ja põõsad kooli pargis (B)
8. klass	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vetikad kooli ümbruses ➤ Matk järve äärde ➤ Parasvöötme taimestik ➤ Samblad ja samblikud ➤ Veekogu elustik (B) ➤ Seened (B)
9. klass	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Metsa liigid ➤ Orgaanilised ja anorgaanilised ained looduses ➤ Populatsioon ja kooslus (B)
11. klass	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kooslused (B)
Klass määramata	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sügis kooliümbruses ➤ Sügis pargis ➤ Igapäevased ilmavaatlused ➤ Seened ➤ Selgroogsed loomad ➤ Kevadel ilmakaared ➤ Leht- ja okaspuud ➤ Põõsad, puhmad ➤ Viljapuud ja marjapõõsad ➤ Aias elavad loomad ➤ Jäljed lumel

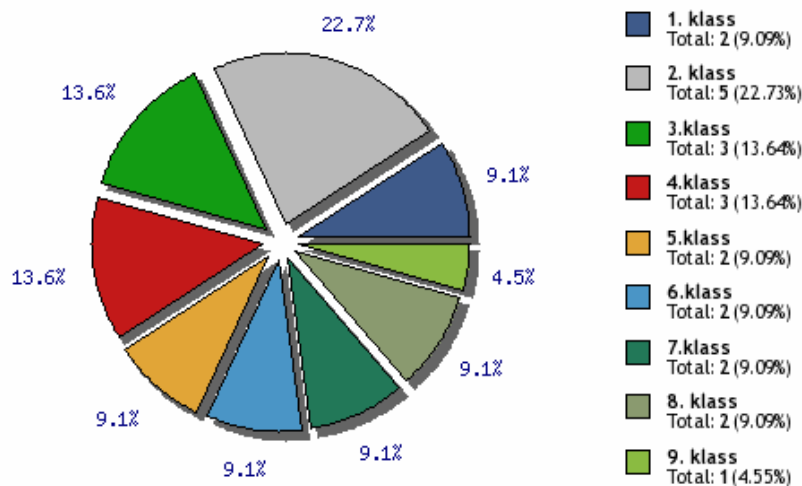
Kokkuvõte ja järeldused kasutatavatest aktiivõppe meetoditest

Kõige levinumad meetodid on arutelu, õpilase jutustus, paaristöö. Rohkesti kasuatakse ka rühmatööd. Esimesed kolm nimetatutest kuuluvad traditsioonilise õpetajahariduse hulka ka

vanematel õpetajatel, rühmatööd on viimasel kümnel aastal sageli kasutatud õpetajate täiendkoolituses. Õpetajad leiavad, et nad saavutavad paremaid tulemusi aktiivõppe meetodite abil ning kasutavad tavapärasel tunnis küllaltki sageli aktiivõppe meetodeid, kuid nende mitmekesisus on siiski madal. Järelikult oleks tarvis pakkuda õpetajatele täiendkoolituses ka teiste meetodite "läbimängimist", samuti võiksid loodushariduskeskused oma meetodite valikul eelistada vähemlevinud õpiviise. Õuesõpe on vastanud õpetajatele üks tavapärastest aktiivõppe meetoditest. Kuna oli ette öeldud, et küsitlus on aktiivõppes ja õuesõppes, võis juhtuda, et koolijuhid palusid vastata neil õpetajatel, kelle kogemused on selles osas suuremad.

7. Õppekäigud ja ekskursioonid klassiti

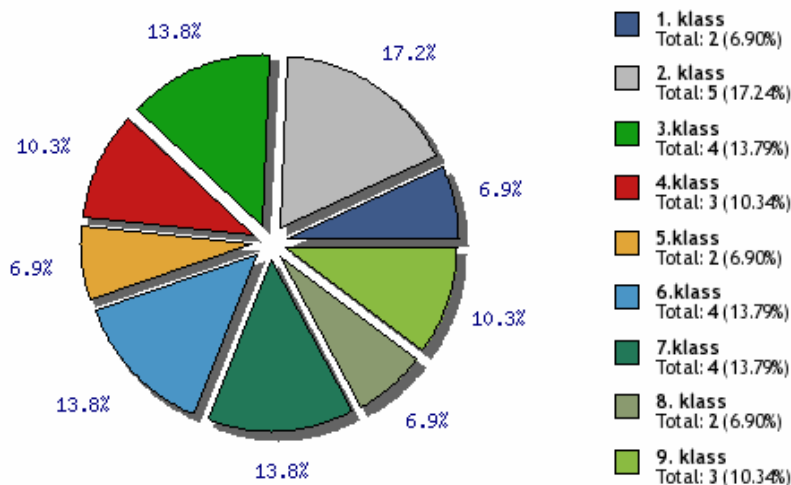
Millise klassiga olete sel õppeaastal käinud õppekäikudel/ekskursioonidel?

Graafikust on näha, et ekskursioonidel ja õppekäikudel käiakse kõikide klassidega, pisut rohkem (23%) 2. klassi õpilastega.

8. Kavandatavad õppekäigid ja ekskursioonid klassiti

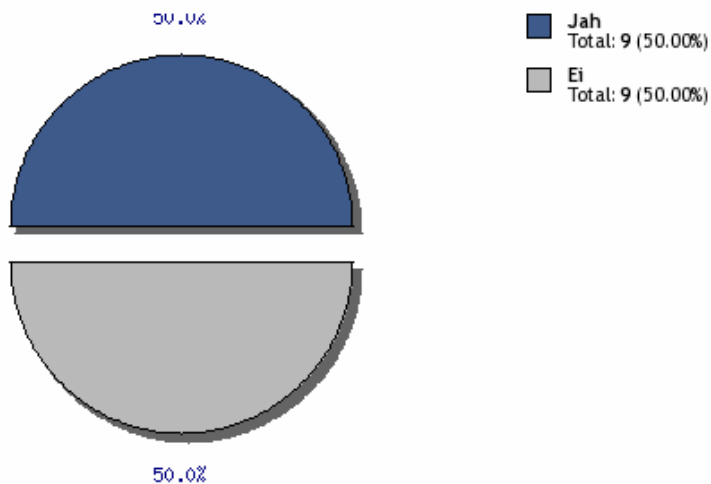
Millise klassiga kavandate veel sel õppeaastal minna õppekäikudele/ekskursioonidele?

Kevadeks kavandatakse endiselt kõige rohkem õppekäike teisele klassile, ning samuti saavad rohkem tähelepanu 3. ja 4. klass. Samas planeeritakse õppekäike ka 6. ja 7. klassile (14%) ning ka 9. klass on rohkemate õpetajate (10%) ekskursiooniplaanides.

9. Kas õppekäikudel/ekskursioonidel käiakse ainult enda juhatatud klassiga?

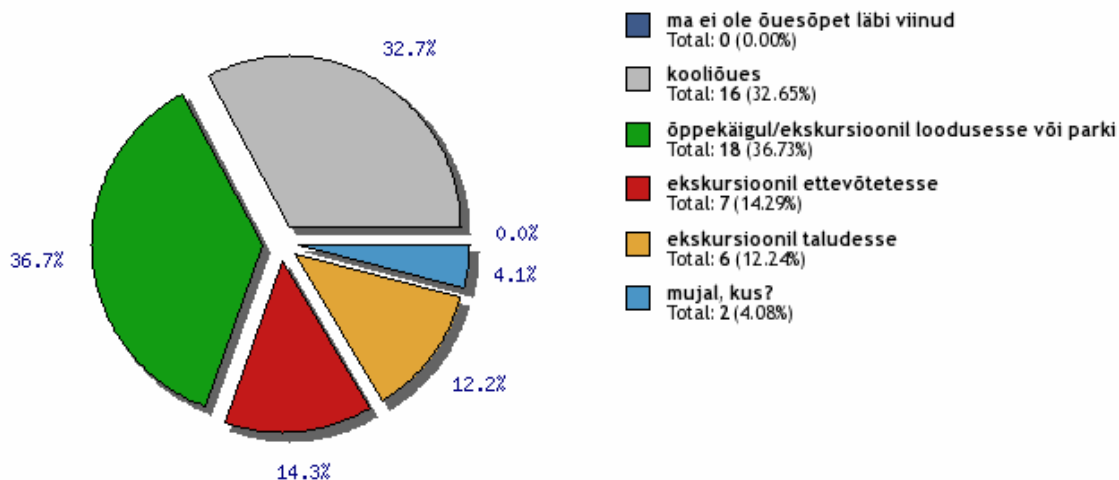
Käin õppekäikudel/ekskursioonidel vaid selle klassiga, kellele olen klassijuhataja

Vastused jagunesid täpselt pooleks, võrdselt on õpetajaid, kes käivad õppekäikudel ja ekskursioonidel ainult selle klassiga, millele nad on ise klassijuhatajad ning neid, kes käivad ka teiste klassidega.

10. Õuesõppe sihtkohad

Kus olete õuesõpet läbi viinud?

Vastanute hulgas polnud ühtegi õpetajat, kes poleks õuesõpet läbi viinud. Peamiselt viivad õpetajad oma õpilasi õppekäikudele loodusesse või parki (37%), peaaegu sama paljud viivad tunde läbi kooliõues (33%). 14% õpetajatest on viinud oma õpilased ekskursioonile ettevõttesse ning 12% talusesse. Ülejäänud 4% on käinud rahvusparkis, järve ääres, rabas, parkis, metsas, tiigi ääres, jne.

11. Õpetajad peavad õuesõppe eelisteks teiste meetodite ees:

Iga vastus esindab ühte õpetajat

- Vahetut teema käsitlemist - saab käega katsuda, ninaga nuusutada, silmadega vaadata jne.
- Seoste loomist.
- näitlikkust ja otsest sidet õpitava loodusega.
- Emotsionaalset kluge, mistõttu õpitu jääb paremini meelde.
- Praktiliste tööde tegemist vahetus keskkonnas, mistõttu kogemus kinnistub paremini.
- Ise tegemise rõõm.
- Töö värskes õhus.
- Õpilased saavad ise aktiivselt osaleda.
- Õpilastele meeldib.
- Bioloogia õpetamisel mõningate teemade juures parim ja vältimatu.
- Isegi teemast mitte huvitatud õpilased kogevad ja õpivad midagi, sest rohkem meeli on haaratud. Ka passiivne laps hakkab tegutsema.
- Õpitavat on hea illustreerida, täita uurimuslikke ülesandeid.
- Leian, et patt on istuda maalapsega klassiruumis ja õppida tundma lehma, kui võimalik on minna farmi, kus õpilane saab kõiki meeli rakendades palju rohkem infot õpitava kohta.

12. Takistused õuesõppe kasutamisele

Iga vastus esindab ühte õpetajat, vaid transpordiga seotud mure oli kahel õpetajal.

- Loodusõpetuse tundide vähesus (1. klassis 1 tund loodusõpetust)
- Mahukas ettevalmistus.
- Sõltuvus ilmast.
- Raskete käitumisprobleemidega õpilased nõuavad rohkem energiat
- Liiga tihe õppekava, tund vaid 45 min, mille jooksul pikemaid käike ette võtta ei jõua. Lähedal on aina majad ja neid ehitatakse juurde. Kaugemale minekuks ei jätku tihti aega.
- Liiga suured klassid.
- Rahalised vahendid.
- Õpilasi on väga palju ning osa kaob ära .
- Ohte palju.
- Tunde on vähe ja materjali ei jõua läbi võtta
- Mõni õpilane ei suuda keskenduda
- Mitte miski, kõik sõltub enda tervisest ja tahtmisest
- Õuesõppe tunnis on ajakulu suurem, seetõttu jõuab seal programmilisi teemasid vähem käsitleda. Kuna programm kannustab tagant, siis vahel tundub klassitund efektiivsem.
- Kui klassis on palju lapsi, siis tekib transpordiprobleem. Näiteks: kuidas lapsed pärast koju saavad)
- Pole istumise kohta, kus kokkuvõtteid teha ja arutada.

13. Näited õuesõppe probleemidest ja (võimalikud) lahendusest

Kõik õpetajad ei olnud välja toonud probleeme, vaid kirjeldasid läbiviidut. Lahendusi probleemidele pakuti vähe.

- Oma varju mõõtmine erinevatel aegadel. Esimene kord käisime terve klassiga. Teistel kordadel käisid õpilased iseseisvalt, sest ühel päeval pole mitut loodusõpetuse tundi. Sai kasutatud ka kunstiõpetuse tundi lisaks.
- Ei jõua gruppidega, paaridega eraldi tegelda. Ilm veab alt.
- Samblike liikide määramine
- Sel õppeaastal tuli meie klassi raskete käitumishäiretega õpilane. Ta keeldus algul õue tulemast. Suutsin ta ümber veenda. Lõpuks talle isegi meeldis, kuid selleks kulus kallist tunniaega ja õpetaja energiat.
- Tund kestab vaid 45 minutit. Kui tund on päeva lõpus, siis õnnestub see teha topelttunnina, mida järgmine kord saaks ära jätta. Päeva keskel oleval tunnil vaid võimalus mõne teise aine õpetajaga kokku leppides.
- Paljud lapsed ei viitsi kaasa teha, töötasin välja individuaalsed tööjuhendid.
- Püsimatu ja keskenduda mitte suutva õpilase õpetajaga koostööle rakendamine.
- Teema Vee puhastamine juures üritasin õpilastele õpetada filtreerimist erinevate filtrite abil. Õpilased kuulasid, tegid kaasa ja siis pakkus üks poiss omapoolse

lahenduse loodusliku filtri kohta, mida ta oli teinud noorkotkaste laagris. Eriti põnevad ongi tunnid, kus ma ise ka lastelt juurde õpin.

- Tahtsin aiatundi läbi viia, kuid kooliaeda kooli juures enam ei ole. Teadsin oma klassi lapsevanemat, kel on suur ja huvitav aed. Leppisin kokku veel mõne vanemaga (transport) ja käisime külas. Väga huvitav tund oli. Usun, et igauks õppis sellest tunnist palju rohkem kui klassiruumis olles.

14. Õuesõppel õpitu kontrollimine ja hindamine

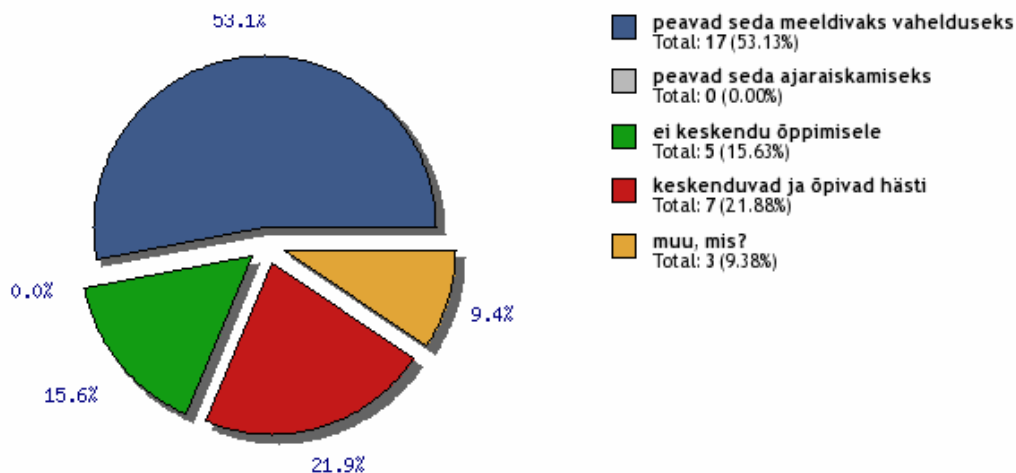
- Praktilisi töid hindan
- Olen hinnanud konkreetsetes tunnis ülesannete täitmise korrektsust, olen lasknud teha järelülesandeid, lisanud küsimusi kontrolltöösse
- Oleneb tööst. Oleme korraldanud täidetud töölehtede näitusi, õpilased on esitanud suulise kokkuvõtte, viktoriini vm kokkuvõttev mäng, kuna õpetan praegu ainult 2.kl
- individuaalne juhend
- õpilastele eelnevalt antud ülesannete või töölehtede täitmine kas õuesõppe käigus või hilisem õpilastepoolse kokkuvõtte tegemine neile antud ülesandest
- Olen hinnanud nii töökäiku kui ka tulemust. Õpilased teavad, mida neilt oodatakse.
- kirjalikud kokkuvõtted
 - kontrolliv töö
 - arutelu
- suuline hinnang
- Eelnevalt on valmis tehtu nt. tööleht, seda saab hinnata 2
- Rühmatööde hindamine
- Hindan katse tulemusi või õppepäeval kuuldust- nähtust teinud viktoriini jms.
- Mina isiklikult ei pea loodusõpetuse hindamist üldse oluliseks, kui kui peab, siis peab. Teen traditsioonilisi kirjalikke töid, lasen õpilastel jutustada... 2.klassis panen põhirõhu siiski õpimappidele ja projektidele.
- Suuline küsitlus
- ei ole hinnanud

Kokkuvõtte õuesõppe korraldusest, probleemidest ja lahendustest

Suur osa õuesõppe korraldajatena on klassijuhatajatel. Õuesõpet takistavad käitumisraskustega õpilased ning traditsiooniline koolikorraldus, kui üheks õppesessiooniks on 45 minutit aega ning seejärel peab jõudma teistesse tundidesse. Õpetajad lepivad kolleegidega kokku võimaluse teha pikemaid tunde ning seejärel anda oma "korraline" tund teise õpetaja käsutusse. Õuesõppe tulemuste hindamine ei ole õpetajatele probleemiks, selleks on leitud vastavad meetodid. Vaid 12% kõikidest õppekäikudest ja ekskursioonidest tehakse taludesse. Ühe olulise probleemina toodi välja, et õuesõppe pakkujal peaks olema koht, kus saab istuda ja kokkuvõtteid teha ning arutelusid läbi viia.

15. Õpilaste suhtumine õuesõppesse

Kuidas suhtuvad õpilased õuesõppesse? (võimalik valida mitu vastust)

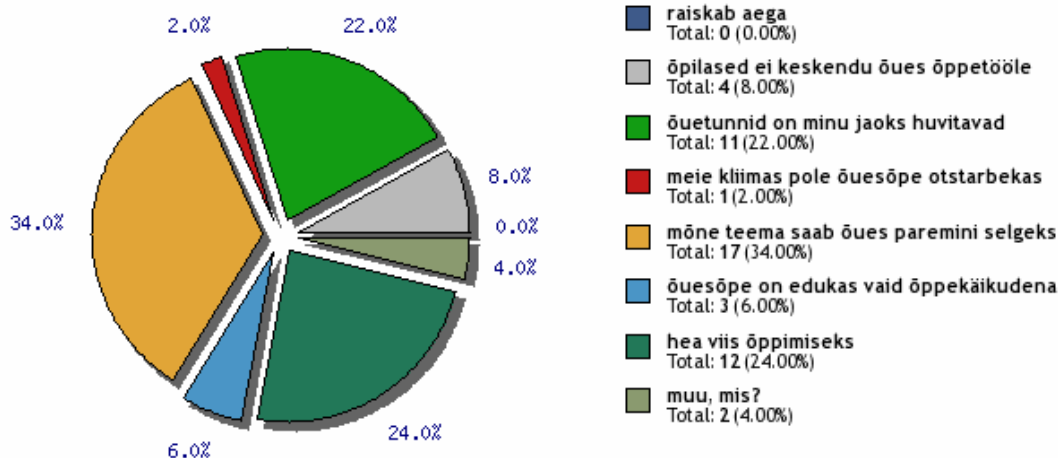
Enamus õpilastest (53%) peab õuesõpet meeldivaks vahelduseks ning veel 22% keskenduvad ja õpivad selle meetodi alusel hästi, kuid 16% ei keskendu õues õppimisele. Mitte keegi ei pea õuesõpet ajaraiskamiseks.

Õpetajad vastasid veel, et

- mõned õpivad hästi aga mõned peavad seda puhketunniks, aga siiski arvan, et nad ka õpivad midagi
- mõned ei keskendu
- juba eriliste vahendite kaasatoomine tekitab elevust.

16. Õpetajate suhtumine õuesõppesse

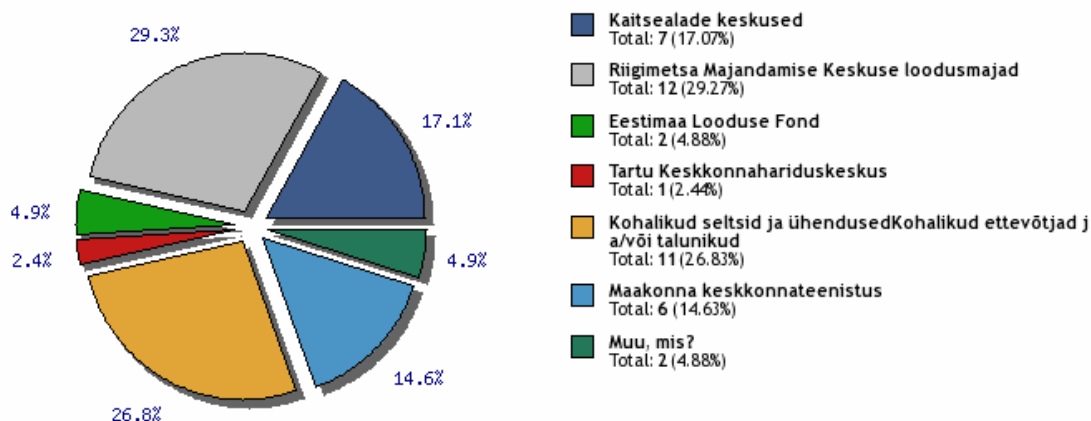
Kuidas suhtute õuesõppesse? (võimalik valida mitu vastust)

Kõige suurem hulk õpetajaid (34%) vastas, et mõnda teemat saab kõige paremini selgitada just õues. Peaaegu veerand õpetajatest pidas õuesõpet heaks õppimisviisiks ning 2% vähem õpetajaid pidas õuetunde ka enda jaoks huvitavaks. 8% õpetajatest arvas, et õpilased ei keskendu õues õppetöele, 6% kitsendasid eduka õuesõppe õppekäikudele ning 2% ei pea õuesõpet otstarbekaks Eesti kliima tõttu.

17. Koostööpartnerid laste loodushariduse kujundamisel

Milliste asutuste ja organisatsioonidega olete teinud koostööd õpilaste loodushariduse kujundamisel?

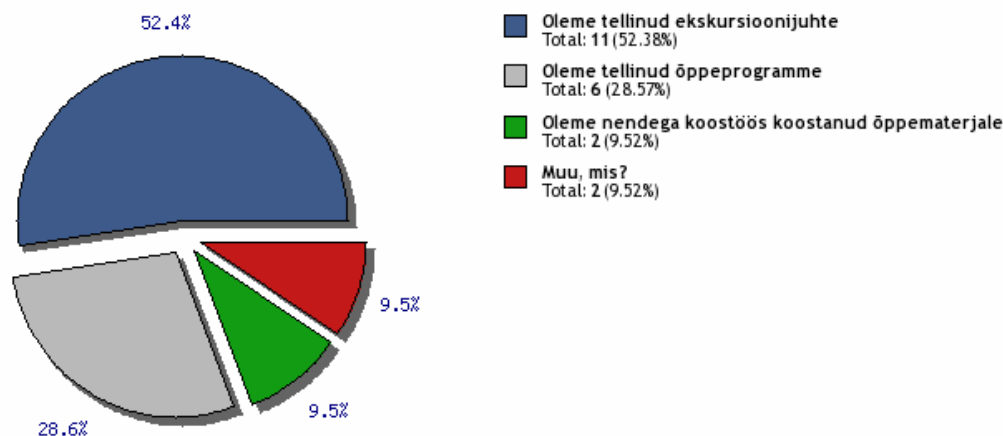

Peamiselt on tehtud koostööd RMK loodusmajade (29%) ning kohalike seltsidega, ühenduste, ettevõtjate ja/või talunikega (27%). Peale selle on 17% õpetajatest teinud

koostööd kaitsealade keskustega ning 15% oma maakonna keskkonnateenistustega. 5% on samuti töötanud koos Eestima Looduse Fondiga ja 2% Tartu keskkonnahariduskeskusega. Veel mainiti Elistvere Loomaparki ja Tartu Ülikooli Zooloogiamuuseumi.

18. Koostöö viisid

Millisel viisil koostöö on toimunud? (võimalik valida mitu vastust, programmi all mõistame kindla pikkuse ja mitmekesise metoodikaga läbiviitud õpet)

Enamasti (52%) on koostööpartneritelt tellitud ekskursioonijuhte ja 29% on tellinud õppeprogramme. Ainult 10% on teinud koostööd õppematerjalide koostamisel. Veel mainiti, et saadi ELFist väikeprojekti raha ning telliti kooli rändnäitusi.

19. Hästi on rahule jäänud järgnevate koostööpartnerite programmidega:

- RMK Loodusmajad, sh Pähni loodusmaja ja Kiidjärve loodusmaja
- TÜ zooloogiamuuseum
- Karula rahvuspark 2
- Luua Metsakooli Elistvere loodusõppepäevad,
- Vormsi Looduskeskus
- Mõniste muuseum,
- Räpina Koduloomuuseum
- Maakonna keskkonnateenistus
- Kõik on õnnestunud

20. Väljavõtted heade koostööpartnerite kirjeldustest:

Kõige meeldejäävamaks juhendajaks on Ain Erik RMK Kiidjärve loodusmajast. Kõige rohkem õpetajaid on kirjeldamiseks valinud just tema poolt juhendatud programmi.

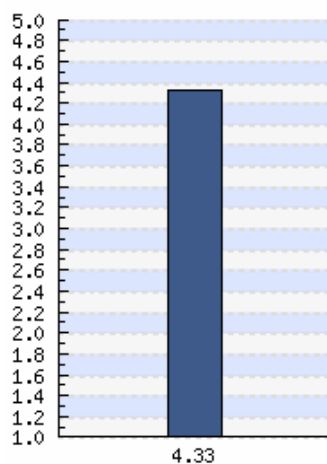
- Kiidjärvel on väga meeldiv õppekeskus, kus meile tutvustas loodusmaja ja pidas seal väikese loengu Ain Erik. Edasi suundusime metsa. Vaatlesime loodust sama giidiga, kes rääkis väga

huvitavalt kuklastest, metsast üldse(linnud, loomad, taimed, puud jne). Järgmine peatus oli Valgesoos, kus vaatlesime tornist imekaunist kevadist sood. Edasi läbisime laudraja soos. Õppekäik lõppes metsameeste poolt organiseeritud lõkke ääres teed juues ja grillvorsti süües. Hästi tore üritus ja kõik tasuta! Lisaks anti kaasa ka hulgaliselt õppematerjale.

- Käisime enne jõule Kiidjärvel. Meid võeti kenasti vastu. Algul näidati slaide Eesti metsades elavatest loomadest. Siis viis giid Ain Erik (ei vaja ju kommentaare) meid metsa. Üritus oli eakohane, lastele uusi teadmisi pakkuv. Kuna oli jõuluaeg, ehiti ka kuusk loodusliku materjaliga, pandi loomadele-lindudele toitu. Isegi jõuluvana oli kohal. Looduse seisukohalt pole viimasel faktil tähtsust, aga lapsed rääkisid kaua sellest üritusest. Kevadel tahaks uuesti minna.
- Põlva ÜG-s, kus töötan, on looduskallakuga gümnaasiumi haruklass. Nüüd juba 5-s aasta korraldame 10.klassile õppekäike ja ekskursioone Eestimaa eri paikadesse. Traditsiooniliseks on saanud õppekäigud Sagadi, Kiidjärve ja Aegviidu Loodusmajadesse, kus on toredad õppepäevad toimunud. Igal aastal oleme teinud sügisel õppekäigu Tilleorgu ning kevadel Lõuna-Eesti kaitsealadele. KIK-i toel on toimunud 11. klassi kevadel 3-päevased looduslaagrid üle aasta kas Matsalu RP-s Kiideval või Vormsil, kus meil on juba oma toredad koostööpartnerid. Samuti oleme neile kevadel korraldanud geoloogilise õppekursiooni Põhja-Eesti looduskaunitesse paikadesse. Antud käigud toimuvad kas projektirahadega, osaliselt õpilaste omaosalusega ja ka kooli toetusega. Selle kõige kõrval põhikooli astmes pikematele õppekäikudele aega ja jõudu ei jää.
- Sipelgatega tutvumine Kiidjärvel Ain Eriku juhatusel. Alustuseks näidati loodusmajas videofilmi ja räägiti sipelgatest. Seejärel toimus õppekäik sipelgapesade juurde koos asjatundlike ja põnevate selgitustega. Tagasiteel korraldasime bussis viktoriini.
- Metsa koosluste õppimine, mida viis läbi Jüri Drenkhan Karulast. Hästi lastepärane ja kaasahaarav jutt, palju näitlikustamist. Konkreetne ja põnev
- Õppekäik Paganamaale kevadet otsima. Otsisime kevade tundemärke, tundsimme ära erinevaid taimi jne

21. Soov minna tallu või ettevõttesse õppekursioonile.

Soovin minna õpilastega õppeeesmärgil külastama mõnda talu või maal tegutsevat väikeettevõtjat

Total: 18, Mean: 4.33, Median: 4.00, Stddev: 0.67

- 1: ei ole üldse nõus
- 2: ei ole nõus
- 3: ei oma seisukohta
- 4: nõus
- 5: väga nõus

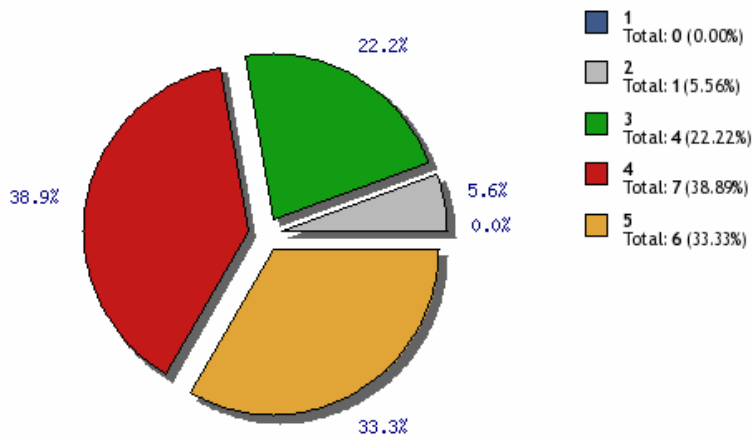
Vastanud läheksid meelsasti külastama mõnda talu või maal tegutsevat väikeettevõtjat.

22. Seisukohti põhjendati järgnevalt :

- huvitab vaadata kuidas toimib väikeettevõte.
- olen ka ise talus ülese kasvanud ja õpilastele selline õppeviis sobib. Kevadel on mul see ka plaanis.
- Meie klassis õpib üks talutüdruk. Kevadel tahamegi talle külla minna. Klassiõpetajana saan selle käigu ühendada mitme erineva õppetunniga ja on parem aega planeerida.
- kogemused ja pühendumus tööle
- Väikestele lastele väga meeldib kõike oma silmaga näha ja katsuda
- Kui tahame loodust tundma õppida, peame seda tegema looduses. Selleks, et luua erinevaid mõtteseoseid, on vaja kasutada erinevaid meetodilisi võtteid.
- annab lastele ülevaate e talutöödest
- olen seda moodust kasutanud ja leian, et õpilastel on olnud huvitav ja neile on see meeldinud
- Linnalapsed ei kujuta taluelu ettegi, võiks seda näidata.
- Miks mitte kui oleks transport
- Olen käinud lastega talus ja seal meeldis lastele väga. Tänapäeval ei saa ka maalapsed koduloomi muidu näha ja tundma õppida.
- tahaks pakkuda vaheldust tavalisele koolipäevale, avardada laste silmaringi
- Püüan alati ära kasutada õppetöö mitmekesistamiseks tekkivaid võimalusi.
- sooviks minna küll, selleks et õpilased saaksid oma silmaringi laiendada

23. Loodusteemaliste programmide läbiviijate tellimine

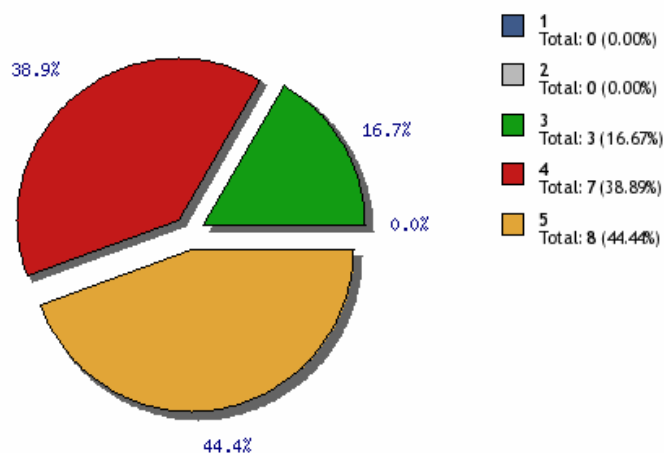
Soovin tellida koolitundi õppekavakohaste loodusteemaliste programmide läbiviijaid (1- ei ole üldse nõus, 2- ei ole nõus, 3 ei oma seisukohta, 4 nõus, 5 väga nõus)

Graafik näitab, et enamus (39% + 33% = 72 %) soovib õppekavakohaste loodusteemaliste programmide läbiviijaid tellida, kuigi suurem hulk (39%) on ainult nõus, mitte väga nõus. 22% ei oma seisukohta ning 6% ei soovi neid tellida.

24. Loodusteemalistest programmide osavõtmine.

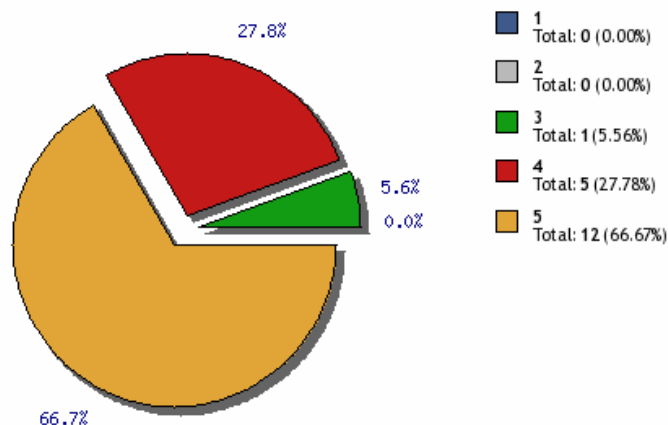
Soovin koos õpilastega loodushariduskeskustes ettevalmistatud õppekavakohastest loodusteemalistest programmidest osa võtta (1- ei ole üldse nõus, 2- ei ole nõus, 3 ei oma seisukohta, 4 nõus, 5 väga nõus)

Taaskord on enamus õpetajaid (44% + 39% = 83%) näidanud üles soovi õpilastega osa võtta loodushariduskeskustes ettevalmistatud õppekavakohastest loodusteemalistest programmidest. Ainult 17% ei oma seisukohta ja keegi ei ole ideele vastu.

25. Õuesõpet kui meetodit, hinnatakse:

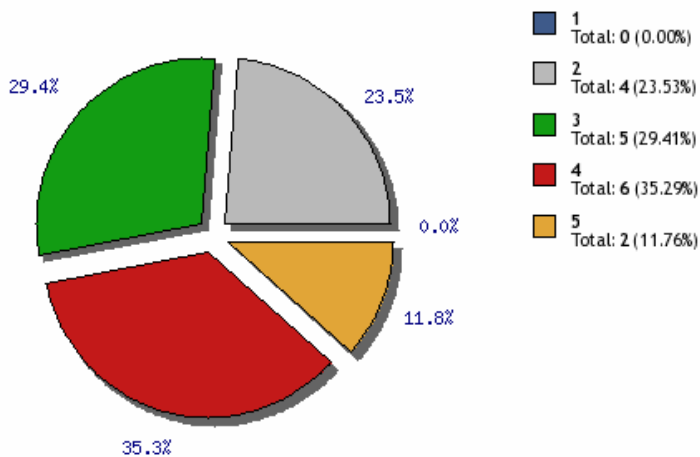
Peaaegu õuesõpet õpilaste loodushariduse omandamisel väga oluliseks meetodiks (1- ei ole üldse nõus, 2- ei ole nõus, 3 ei oma seisukohta, 4 nõus, 5 nõus väga nõus)

2/3 õpetajatest pidas seda meetodit väga oluliseks, 28% pidas seda oluliseks ning 6% ei omanud seisukohta. Mitte ühegi vastanu meelest ei ole õuesõpe mitteoluline õpetusmeetod.

26. Loodusteemaliste programmide ettevalmistamisel soovib osaleda:

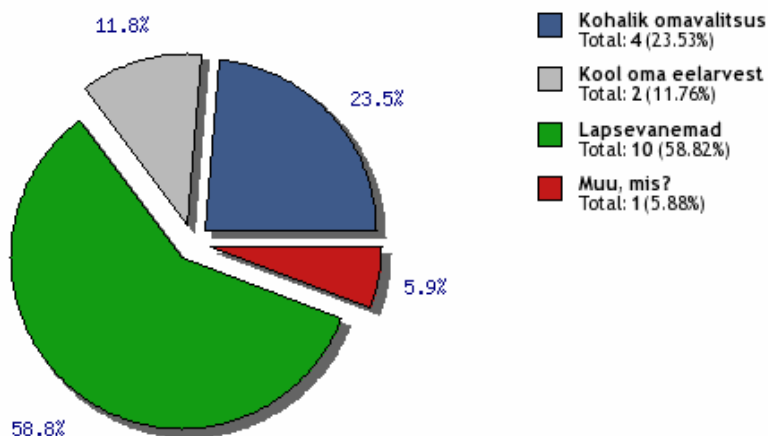
Soovin osaleda õppekavakohaste loodusteemaliste programmide ettevalmistamisel (1- ei ole üldse nõus, 2- ei ole nõus, 3 ei oma seisukohta, 4 nõus, 5 nõus väga nõus)

Alla poole vastanutest (35% + 12% = 47%) soovib õppekavakohaste loodusteemaliste programmide ettevalmistamisest osa võtta. Suurim hulk vastanutest (35%) sooviks võib-olla osa võtta. 29% vastanutest ei oma seisukohta, mis võib tähendada informatsiooni puudumist. 24% oli osalemise vastu, kuigi mitte kategooriliselt.

27. Õppekäikude ja ekskursioonide sõidukulused rahastavad:

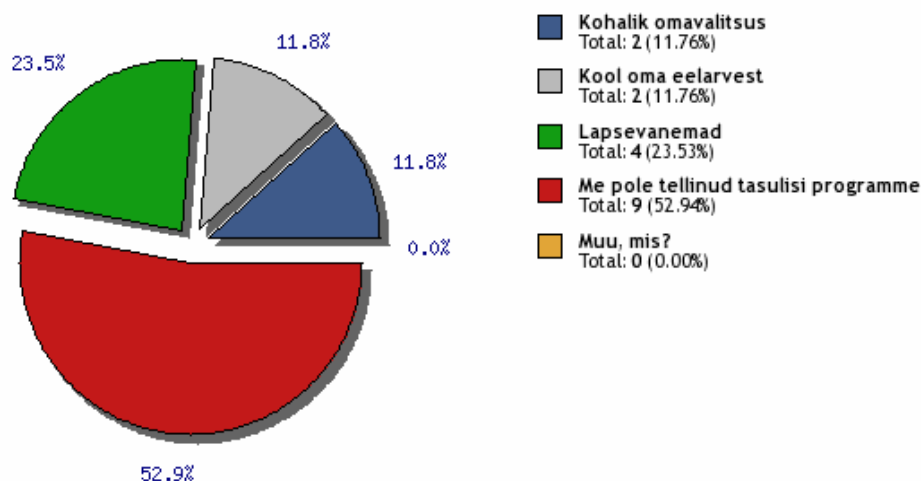
Opilaste õppekäikude/ekskursioonide sõidukulu on rahastanud kõige sagedamini

Kõige sagedamini (59%) rahastavad õppekäikude ja ekskursioonide sõidukulused lastevanemad. 24% juhtudest abistab kohalik omavalitsus ning 12% maksab õppekäigu või ekskursiooni kinni kool oma eelarvest. Veel mainiti projektide osana tehtud sõite.

28. Õppekäikude ja ekskursioonide tasulisi programme rahastavad:

Opilaste õppekäikude/ekskursioonide tasulisi programme on rahastanud kõige sagedamini

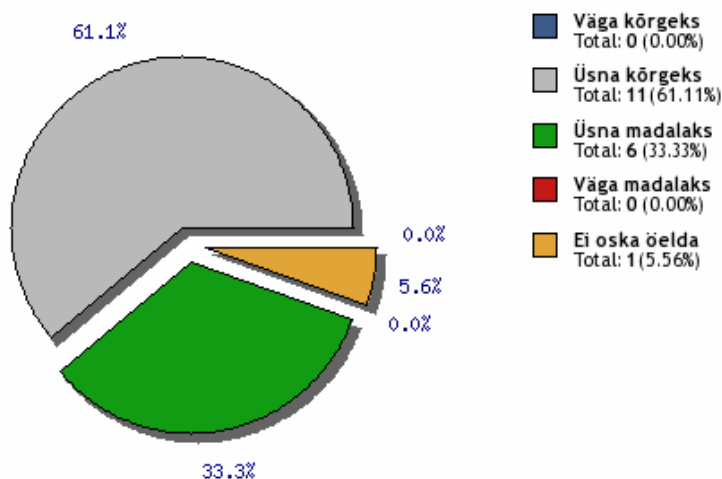

Kuigi kõige sagedamini (53%) ei telli koolid tasulisi programme, tasutakse tellitud programmid endiselt lastevanemate poolt (24%). Võrdselt 12% rahastavad veel kohalik omavalitsus või kool oma eelarvest. Kuna koolid saavad sellisteks kuludeks rahastuse

kohalikult omavalitsuselt, võib öelda, et KOV ja lapsevanemad tasuvad selliste programmide eest võrdselt.

29. Õpilaste huvi loodusteemade vastu hinnatakse:

Kas peate enamiku oma õpilaste huvi loodusteemade vastu

Enamus õpetajaid (61%) peab õpilaste huvi loodusteemade vastu üsna kõrgeks, kuigi mitte keegi ei pea seda väga kõrgeks. 1/3 hindab õpilaste huvi üsna madalaks ning 6% ei oska öelda.

30. Veel lisati, et:

- Loodusõpetuse tunnid peaksid säilima ka uues õppekavas.
- Enamus häid mõtteid ja ka soove jäävad aja, õpilaste rahakoti või ka osaliselt oma jõu tasemele. Kui oled klassi klassijuhataja, siis teed, lisaks veel 6-7 klassiga pidevalt käia kuski, käib üle jõu. Selleks peaks olema kohe õppekäikude läbiviija või õpetaja koormus oleks selle arvel poole väiksem. Olen külastanud kunagi Rootsi ühte kooli, kus käidi väga palju väljas nii pikematel kui lühematel õppekäikudel. Küsimusele, et kus ta sellele aja ja jõu võtab? Vastati, et õpetajal on 10 tundi, tasu saab aga täiskoormuse eest. Õppekäigud ongi tema lisatöö, mida ta teeb väljaspool kooliklassi.
- Antsla koolil on kindlasti vedanud, kuna Karula rahvuspark on suhteliselt lähedal ja hästi koostöövalmis.
- Kõik sõltub õpetajast, kes seisab klassi ees!

Kokkuvõte

Kagu-Eesti üldhariduskoolides läbiviidud küsitlusega sooviti välja selgitada, kuidas on Kagu-Eesti koolides lisaks traditsioonilistele õpimeetoditele kasutusel aktiivõppe meetodid, sh õuesõppe ning kuidas suhtuvad õpetajad õuesõppesse.

Küsitlus koostati ning sellele sai vastata internetikeskkonnas Survette. Küsimustik saadeti koolijuhile adresseeritult 15 Kagu-Eesti kooli üldmeiliaadressile palvega, et loodusainete õpetajad sellele vastaksid. Nädal pärast meili saatmist saadeti meeldetuletus neile koolidele, kes veel polnud küsimustikku täitnud. Küsitlusele vastati kaheksast koolist, st 53% sihtgrupist. Mitmes koolis vastas enam kui üks õpetaja, kokku laekusid 18 õpetaja vastused. Peamiselt vastasid küsitlusele erialase pedagoogilise ettevalmistusega õpetajad.

Kõige levinumad aktiivõppe meetodid on arutelu, õpilase jutustus, paaris töö. Rohkesti kasutatakse ka rühmatööd. Esimesed kolm nimetatutest kuuluvad traditsioonilise õpetajahariduse hulka ka vanematel õpetajatel, rühmatööd on viimasel kümnel aastal sageli kasutatud õpetajate täiendkoolituses. Õpetajad leiavad, et nad saavutavad paremaid tulemusi aktiivõppemeetodite abil ning kasutavad tavapärasel tunnis küllaltki sageli aktiivõppe meetodeid, kuid nende mitmekesisus on siiski madal. Järelikult oleks tarvis pakkuda õpetajatele täiendkoolituses ka teiste meetodite "läbimängimist", samuti võiksid loodushariduskeskused oma meetodite valikul eelistada vähemlevinud õpiviise. Õuesõppe on vastanud õpetajatele üks tavapärastest aktiivõppe meetoditest. Kuna oli ette öeldud, et küsitlus on aktiivõppest ja õuesõppest, võis juhtuda, et koolijuhid palusid vastata neil õpetajatel, kelle kogemused on selles osas suuremad.

Suur osa õuesõppe korraldajatena on klassijuhatajatel. Õuesõpet takistavad käitumisraskustega õpilased ning traditsiooniline koolikorraldus, kui üheks õppesessiooniks on 45 minutit aega ning seejärel peab jõudma teistesse tundidesse. Õpetajad lepivad kolleegidega kokku võimaluse teha pikemaid tunde ning seejärel anda oma "korraline" tund teise õpetaja käsutusse. Õuesõppe tulemuste hindamine ei ole õpetajatele probleemiks, selleks on leitud vastavad meetodid.

Õpetajad ja õpilased suhtuvad õuesõppesse hästi ning on valmis seda rohkem kasutama kui selleks luuakse paremad tingimused. Ühe olulise probleemina toodi välja, et õuesõppe pakkujal peaks olema koht, kus saab istuda ja kokkuvõtteid teha ning arutelusid läbi viia. Huvi on ka taludes läbiviidava õuesõppe vastu, kuigi praegusest õuesõppest moodustab see vaid 12%. Kagu-Eestis on praeguseks parimaks partneriks, kelle tegevusega ollakse kõige rohkem rahul, RMK Kiidjärve loodusmaja.